

قى ۋە لاتى ناس بىكە!

ئەفغانىستان

ئافىق فەرمى: كۆمارا ديموكراتا ئەفغانىستانى.

پايتەخت: كابۇل

رووبەر: (۶۴۷ ۵۰۰) كم²

ھەژمارا خەلكى: (۲۸) مىليۇن كەس

زمانى فەرمى: پىشتۇ ۋە مىر زىمانىن فەرمى نە. ژىلى وان ئەق زمانە ژى

ھەتە: ئۆزبەكى، تۇرمانى، ھىندى، پامىرى ۋە دراھىدى.

رېژىيا خويندەۋارىنى: ۳۶%

دىن: ۸۴% مۇسلمانىن سۈننى، ۱۵% مۇسلمانىن شىيە، ۱%

دىنىن دى.

ئەتەۋە: پىشتۇيى ۳۸%، تاجىكى ۲۵%، ھىسۋرى ۱۹%، ئۆزبەكى

۶%، يىن مايسى ۱۲%.

بارە: ئەفغانى (ئىك ئەفغانى = ۱۰۰ پولسە).

ئابۇرى: ۶۱% چاندن، ۲۵% كارمەندى ۋە خزمەتگوزارى، ۱۴%

پىشەسازى.

كەشوبا: ۋەك كوردستانى، زىستانىن ۋى د سارن ۋە ھافىنىن ۋى

دگەرمەن ۋە گەلەك باران ژى لى ئابارن.

بىلندترىن چىيىنى ۋى: (نۇشاك) ە كو (۷۴۸۵) مېتران يى بىلندە.

ئەفغانىستان دىكە قىتە ئافەندە ئاسىيائى. سى - چارىكىن رووبەرى ۋى

سرتىن چىيەن. ئەفغانىستان پارچەيەك بوو ژىمپىراتۇرىا ھارسى.

ل سالا (۳۲۸) ى بەرى زايىنى ژلايى ئەسكەندەرى مەكەدۇنى قە

ھاتە داگىر كىرن. ل سالا (۶۰۰) ى پىشتى زايىنى ئىسلام لى بەلاقبۇو.

ل سالا (۱۹۵۳) ى ھەقالبەندەمكا ئىكەتيا سۇقىيەتلى بوو. ل سالا (۱۹۷۹) ى

سۇقىيەتلى ئەشكەرى خۇ كىشا سەر ۋە رىيەمكا ل دويىق دلى خۇ دانا سەر

دەسھەلاتى.

گەلېن ئەفغانىستانى ب ئاقى «موجاهېدىن» بزاڭەكا
چەكدارى پېك ئېنان و كەتتە شەرەكى دژوار دگەل لەشكەرى
سۆرى سۆڧىەتتى. ل سالا (۱۹۸۹) ى پىشتى بەرگرىەكا
قارەمانانە، لەشكەرى سۆڧىەتتى بەزاندىن و وەلاتى خۇ رزگار
كەرن.

پىشتى رزگار كەرنى شەرى ئاقخۆى دەست پى كە و هېشتا
رانە وەستىايە.

ژ سالا (۱۹۹۸-۲۰۰۱) ى تالېبانان دەسەلات گرتە دەستى خۇ. ل
(۲۰۰۱) ى ئەمەرىكا هېرش كەرد سەر ئەفغانىستانى و تالېبان كەتن.
لى شەرى وان هېژ يى بەردەوامە و هېشتا ئەفغانىستان ژى وەكى
عېراقى ئارام نەبووېە.

ئەفغانىستان ئېك ژ هەژارتىن وەلاتىن جىهانى يە.
ل سالا (۱۹۹۵) ى د ستاتىستىكەكى (ئىحساء) دا ل سەر
هەژارتىن وەلات، ئەفغانىستان وەلاتى (۱۹۱) ى بوو ژ ئاق (۱۹۲)
وەلاتىن جىهانى. دووهمىن بىلندترىن سرتا چىايان ل جىهانى پىشتى
سرتا هېمالايا سرتا «هېندوكۆشە» كە دكەڧىتە ئەفغانىستانى.
ل ئەفغانىستانى سى روىبار هەنە: ئامۇدارىا، هەنەند و كەبۇل.
ئەفغانىستان پىشتى ميانمارى دووهمىن وەلاتە پ چاندىنا «خەشپى»
كە ماددەىەكى بېھۆشكەرى قەدەڭە ژى دروست دېت و يەكەمىن
وەلاتە ژى ب شروتنە وى.